

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 27 czerwca 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Obywatelstwo Unii – Artykuł 21 ust. 1 TFUE – Dyrektywa 2004/38/WE – Prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich – Prawo pobytu obywatela państwa trzeciego, członka rodziny obywatela Unii, w państwie członkowskim, którego przynależność państwową posiada obywatel Unii – Wjazd tego członka rodziny na terytorium danego państwa członkowskiego po powrocie do tego państwa członkowskiego obywatela Unii

W sprawie C-230/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Østre Landsret (sąd apelacyjny regionu wschodniego, Dania) postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 maja 2017 r., w postępowaniu:

Erdem Deha Altiner,

Isabel Hanna Ravn

przeciwko

Udlændingestyrelsen,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby i M. Vilaras (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 marca 2018 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu E.D. Altinera oraz I.H. Ravn przez E.O.R. Khawaję, adwokat,
- w imieniu rządu duńskiego przez S. Wolff, J. Nymanna-Lindegrena i C. Thorninga, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez R. Holdgaard, adwokat,
- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet, L. Van den Broeck oraz M. Jacobs, działające w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: duński.

- w imieniu Irlandii przez A. Joyce’a oraz L. Williams, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu norweskiego przez I.S. Jansen, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez K.B. Moena, advokat,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez E. Montaguti i M. Wilderspina, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez H. Peytza, advokat,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 21 TFUE oraz dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 5, t. 5, s. 46).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Erdemem Dehą Altinerem oraz Isabel Hanną Ravn a Udlændingestyrelsen (urzędem imigracyjnym, Dania) w przedmiocie wydanej przez urząd imigracyjny decyzji z dnia 3 czerwca 2016 r. (zwanej dalej „decyzją z dnia 3 czerwca 2016 r.”, utrzymującej w mocy wcześniejszą decyzję Statsforvaltningen (regionalnej administracji państwowej, Dania) o oddaleniu wniosku E.D. Altinera o wydanie dokumentu pobytowego w Danii jako członkowi rodziny I.H. Ravn, obywatelki Unii.

Ramy prawne

Dyrektywa 2004/38

- 3 Artykuł 1 dyrektywy 2004/38, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia:

- a) warunki regulujące korzystanie z prawa swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich przez obywateli Unii i członków ich rodziny;

[...]”.

- 4 Opatrzony tytułem „Definicje” art. 2 tej dyrektywy przewiduje:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

- 1) »obywatel Unii« oznacza każdą osobę mającą obywatelstwo państwa członkowskiego.
- 2) »członek rodziny« oznacza:
 - a) współmałżonka;

[...]

c) bezpośrednich zstępnych, którzy nie ukończyli dwudziestego pierwszego roku życia lub pozostają na utrzymaniu, oraz tych [bezpośrednich zstępnych] współmałżonka [...];

[...]

3) »przyjmujące państwo członkowskie« oznacza państwo członkowskie, do którego przybywa obywatel Unii w celu skorzystania z jego/jej prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu”.

5 Artykuł 3 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Beneficjenci”, stanowi w swym ust. 1:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się w odniesieniu do wszystkich obywateli Unii, którzy przemieszczają się do innego państwa członkowskiego lub przebywają w innym państwie członkowskim niż państwo członkowskie, którego są obywatelami, oraz do członków ich rodziny, jak zdefiniowano w art. 2 [pkt] 2, którzy im towarzyszą lub do nich dołączają”.

6 Artykuł 7 ust. 1 i 2 dyrektywy 2004/38 ma następujące brzmienie:

„1. Wszyscy obywatele Unii posiadają prawo pobytu na terytorium innego państwa członkowskiego przez okres dłuższy niż trzy miesiące, jeżeli:

a) są pracownikami najemnymi lub osobami pracującymi na własny rachunek w przyjmującym państwie członkowskim; lub

b) posiadają wystarczające zasoby dla siebie i członków ich rodziny, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego w okresie pobytu, oraz są objęci pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w przyjmującym państwie członkowskim; lub

c)

– są zapisani do instytucji prywatnej lub publicznej, uznanej lub finansowanej przez przyjmujące państwo członkowskie na podstawie przepisów prawnych lub praktyki administracyjnej, zasadniczo w celu odbycia studiów, włącznie z kształceniem zawodowym; oraz

– są objęci pełnym ubezpieczeniem zdrowotnym w przyjmującym państwie członkowskim i zapewnią odpowiednią władzę krajową, za pomocą oświadczenia lub innego równoważnego środka według własnego wyboru, że posiadają wystarczające zasoby dla siebie i członków rodziny, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej przyjmującego państwa członkowskiego w okresie ich pobytu; lub

d) są członkami rodziny towarzyszącymi lub dołączającymi do obywatela Unii, który spełnia warunki określone w lit. a), b) lub c).

2. Prawo pobytu przewidziane w ust. 1 rozciąga się na członków rodziny, którzy nie są obywatelami jednego z państw członkowskich, towarzyszących lub dołączających do obywatela Unii w przyjmującym państwie członkowskim, o ile tacy obywatele Unii spełniają warunki określone w ust. 1 lit. a), b) lub c)”.

Prawo duńskie

- 7 Zgodnie z § 13 bekendtgørelse nr. 474 om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler (ustawy nr 474 z dnia 12 maja 2011 r. o prawie pobytu cudzoziemców podlegających przepisom prawa Unii Europejskiej) z dnia 12 maja 2011 r.:

„W zakresie, w jakim przewidziano to prawem Unii, członkowie rodziny obywatela duńskiego mają prawo pobytu w Danii przez okres wykraczający poza trzy miesiące dozwolone w § 2 ust. 1 i 2 ustawy o cudzoziemcach”.

- 8 Urząd imigracyjny wydał EU-orientering nr. 1/14, Orientering til Statsforvaltningen om behandling af ansøgninger om familiesammenføring efter EU-retten, hvor referencen er dansk statsborger (wytyczne nr 1/14 dla administracji państwowej w sprawie postępowania z wnioskami o łączenie rodziny na mocy prawa Unii w przypadku, gdy członek rodziny rozdzielonej jest obywatelem Danii) z dnia 10 grudnia 2014 r. (zwane dalej „wytycznymi nr 1/14”).
- 9 Wytyczne te w pkt 4.1.5, zatytułowanym „Związek czasowy między powrotem obywatela Danii do Danii a wnioskiem o łączenie rodziny zgodnie z prawem Unii”, przewidują:

„Nie istnieje wymóg, aby członek rodziny, który nie jest obywatelem Danii, wjeżdżał do Danii w tym samym czasie co obywatel Danii.

Jeżeli członek rodziny obywatela Danii, który korzystał z prawa do swobodnego przemieszczania się w innym państwie Unii, wnioskuje o łączenie rodziny na mocy przepisów Unii dopiero po upływie pewnego czasu po powrocie takiego obywatela duńskiego do Danii, należy ustalić, czy ten wniosek członka rodziny jest składany w naturalnej konsekwencji powrotu tego obywatela duńskiego do Danii.

Przy dokonywaniu takich ustaleń należy położyć nacisk na upływ czasu pomiędzy powrotem obywatela Danii a złożeniem wniosku, jak również na to, czy członek rodziny opóźnił złożenie wniosku szczególnie ze względu na pracę lub kształcenie, a także na skalę takiej różnicy czasowej. Przykładowo opóźnienie w złożeniu wniosku mogło być spowodowane tym, że wnioskujący kończył rozpoczęte wcześniej studia, co może być udokumentowane między innymi przedłożeniem dyplomów ukończenia studiów itp. Przyczyną opóźnienia mogą być też szczególne problemy zdrowotne, w tym poważna choroba wnioskującego lub członków jego rodziny.

Niemniej jednak opóźnienia wynoszącego kilka miesięcy nie można usprawiedliwić ogólnym życzeniem kontynuowania zatrudnienia lub mieszkania z rodziną.

Z drugiej strony jeżeli zachodzą konkretne okoliczności związane z zatrudnieniem, jak dopełnienie zobowiązań umownych, które to okoliczności doprowadziły do opóźnienia złożenia wniosku o kilka miesięcy, złożenie wniosku będzie co do zasady postrzegane jako naturalna konsekwencja powrotu obywatela Danii. Można to udokumentować poprzez przedstawienie umowy o pracę, w której jest mowa przykładowo o tym, że dana osoba jest zaangażowana w konkretny projekt budowlany.

[...]

W przypadkach gdy ten członek rodziny wjechał do Danii w tym samym czasie lub w naturalnej konsekwencji powrotu obywatela duńskiego do Danii, natomiast złożył wniosek o łączenie rodziny zgodnie z przepisami Unii dopiero po pewnym czasie, nie ma wymogu, aby wniosek był składany w naturalnej konsekwencji powrotu obywatela Danii, jeżeli dana osoba w inny sposób spełnia warunki umożliwiające łączenie rodziny w odniesieniu do obywatela Danii zgodnie z przepisami Unii.

Warunkiem jest, aby członek rodziny wjechał do Danii w celu prowadzenia życia rodzinnego z obywatelem Danii oraz aby ów członek rodziny również mógł uzyskać zgodę na łączenie rodziny w odniesieniu do obywatela Danii zgodnie z przepisami Unii, gdyby złożył wniosek w chwili wjazdu [na terytorium]. Kolejnym warunkiem jest to, aby wnioskujący spełniał te warunki przez cały okres poprzedzający złożenie wniosku.

W ocenie takich przypadków decydujące znaczenie ma zatem fakt, iż członek rodziny spełniał warunki do uzyskania zgody na łączenie rodziny w odniesieniu do obywatela Danii zgodnie z przepisami Unii przez cały ten okres, jednak po prostu nie złożył wniosku. W takiej sytuacji członkowi rodziny przysługuje prawo pobytu w Danii zgodnie z przepisami Unii, niezależnie od tego, czy dopiero później wnioskował o stosowną kartę pobytową.

W przypadkach gdy wniosku nie złożono w związku z wjazdem [na terytorium], wnioskujący musi wykazać, że wjazd nastąpił w tym samym czasie lub w naturalnej konsekwencji powrotu obywatela Danii do Danii, jak również że wnioskujący spełniał warunki do uzyskania zgody na łączenie rodziny w odniesieniu do obywatela Danii zgodnie z przepisami Unii przez cały ten okres, w tym że mieszkał razem z obywatelem Danii w Danii. Można to udokumentować przykładowo dokumentami podróży, dokumentami potwierdzającymi zmianę adresu zameldowania, rachunkami za czynsz itp”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 10 Erdem Deha Altiner urodził się w dniu 2 września 2004 r. w Turcji i jest obywatelem tureckim. Jego ojciec, Metin Altiner, który przybył do Danii w dniu 17 lipca 2008 r., rozwiódł się z matką E.D. Altinera, a następnie zawarł – w dniu 26 października 2010 r. – ponowny związek małżeński z I.H. Ravn, obywatelką Danii, która w owym czasie zamieszkiwała w Danii. Wyrokiem orzekającym rozwód M. Altinera i oraz matki E.D. Altinera władza rodzicielska nad E.D. Altinerem została powierzona jego matce, obywatelce Turcji, i zamieszkiwał on wraz z nią w tym państwie.
- 11 W okresie od 1 grudnia 2012 r. do 24 października 2014 r. I.H. Ravn oraz M. Altiner zamieszkiwali w Szwecji. W okresach od 1 sierpnia 2013 r. do 9 września 2013 r. oraz od 8 lipca 2014 r. do 2 września 2014 r. E.D. Altiner udawał się do Szwecji z wizą ważną na obszarze Schengen i u nich przebywał.
- 12 W dniu 24 października 2014 r. I.H. Ravn i M. Altiner wrócili do Danii, gdzie od tego czasu zamieszkują. W dniu 25 czerwca 2015 r. E.D. Altiner wjechał do Danii, posiadając wizę Schengen ważną do dnia 30 września 2015 r.
- 13 Po uzyskaniu w dniu 15 lipca 2015 r. pisemnej zgody matki E.D. Altiner wystąpił dwa dni później do duńskiej administracji państwowej z wnioskiem o wydanie mu, jako członkowi rodziny małżonki jego ojca, I.H. Ravn, unijnego dokumentu pobytowego.
- 14 Decyzją z dnia 9 marca 2016 r. duńska regionalna administracja państwowa oddaliła ten wniosek, uzasadniając to w ten sposób, że wniosek ten nie stanowi naturalnej konsekwencji powrotu I.H. Ravn do Danii. Z akt przedłożonych Trybunałowi wynika, że w decyzji odmownej rzeczona administracja wskazała, że nie zajmuje ona stanowiska w kwestii, czy pobyty E.D. Altinera w Szwecji umożliwiły mu zbudowanie lub umocnienie życia rodzinnego z I.H. Ravn w tym państwie członkowskim. Odwołanie od tej decyzji zostało wniesione do urzędu imigracyjnego, który oddalił je decyzją z dnia 3 czerwca 2016 r.
- 15 W decyzji ten urząd imigracyjny wskazał, że E.D. Altiner nie wjechał na terytorium Danii w tym samym czasie co I.H. Ravn oraz że jego wniosek o wydanie dokumentu pobytowego nie stanowił naturalnej konsekwencji powrotu I.H. Ravn do Danii. Zdaniem tego urzędu pochodne prawo pobytu w Danii obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela Unii powracającego do

Danii po pobycie w innym państwie członkowskim wygasa, jeżeli ten członek rodziny nie wjeżdża do Danii lub nie składa wniosku o wydanie dokumentu pobytowego w Danii w naturalnej konsekwencji powrotu obywatela Danii.

- 16 W dniu 15 czerwca 2016 r. E.D. Altiner oraz I.H. Ravn wnieśli skargę na decyzję z dnia 3 czerwca 2016 r. do Københavns byret (sądu rejonowego w Kopenhadze, Dania), który postanowieniem z dnia 18 października 2016 r. przekazał sprawę sądowi odsyłającemu.
- 17 Sąd ten wskazuje, że strony pozostają w sporze co do zgodności z prawem Unii przewidzianego w uregulowaniu duńskim warunku, zgodnie z którym prawo pobytu obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny obywatela Danii, który powraca do Danii po skorzystaniu z prawa do swobodnego przemieszczania się, jest uzależnione od tego, by wjazd tego obywatela na terytorium Danii lub złożenie przez niego wniosku o wydanie dokumentu pobytowego stanowiły „naturalną konsekwencję” powrotu danego obywatela Danii. Skarżący w postępowaniu głównym uważają, że taki warunek jest sprzeczny z prawem Unii, w szczególności z art. 21 TFUE.
- 18 W tych okolicznościach Østre Landsret (sąd apelacyjny regionu wschodniego, Dania) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 21 TFUE i, w drodze analogii, dyrektywa 2004/38[...], sprzeciwiają się temu, aby państwo członkowskie odmawiało przyznania pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który jest członkiem rodziny obywatela Unii będącego obywatelem danego państwa członkowskiego i powracającego do tego państwa członkowskiego po skorzystaniu z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, w sytuacji gdy wspomniany członek rodziny nie wjeżdża na terytorium danego państwa ani nie składa wniosku o wydanie dokumentu pobytowego w naturalnej konsekwencji powrotu tego obywatela Unii?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

W przedmiocie dopuszczalności

- 19 Tytułem wstępu należy zauważyć, że w uwagach przedłożonych Trybunałowi rządy belgijski i norweski wyraziły wątpliwości – w nawiązaniu do stosunkowej krótkotrwałości dwóch pobytów E.D. Altinera w Szwecji – co do kwestii, czy można przyjąć, że skorzystał on w tym państwie członkowskim z efektywnego pobytu, umożliwiającego rozwinięcie lub umocnienie życia rodzinnego między nim a danym obywatelem Unii, w niniejszej sprawie I.H. Ravn, co dałoby E.D. Altinerowi prawo pochodnego pobytu w Danii na podstawie prawa Unii. Rząd norweski uważa, że w tych okolicznościach należy uznać, że pytanie prejudycjalne ma charakter hipotetyczny.
- 20 Prawdą jest, że to efektywny pobyt obywatela Unii i członka jego rodziny będącego obywatelem państwa trzeciego w przyjmującym państwie członkowskim otwiera po powrocie tego obywatela Unii do państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada, drogę do pochodnego prawa pobytu na podstawie art. 21 ust. 1 TFUE dla obywatela państwa trzeciego, z którym wspomniany obywatel Unii prowadził wspólnie życie rodzinne w przyjmującym państwie członkowskim.
- 21 W niniejszej sprawie z przedstawionych przez sąd odsyłający informacji, streszczonych w pkt 13–15 niniejszego wyroku, wynika, że złożony przez E.D. Altinera wniosek o wydanie dokumentu pobytowego na podstawie prawa Unii został oddalony – po raz ostatni przez urząd imigracyjny – nie z tego powodu, że pobyty E.D. Altinera w Szwecji nie umożliwiły zbudowania lub umocnienia życia rodzinnego między nim, M. Altinerem i I.H. Ravn, lecz z tego powodu, że jego wjazd na terytorium

duńskie i złożenie wniosku o wydanie dokumentu pobytowego nie miały miejsca równocześnie z powrotem do Danii I.H. Ravn lub nie były naturalną konsekwencją tego powrotu, czego wymagają wytyczne nr 1/14.

- 22 Tymczasem, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się do Trybunału sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest odpowiedzialny – przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał – korzystają z domniemania, iż mają znaczenie dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o które wnioskował sąd odsyłający, jest możliwa tylko wtedy, gdy oczywiste jest, iż wykładnia prawa Unii, o którą wnioskowano, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje elementami stanu faktycznego lub prawnego, które są niezbędne do udzielenia użytecznej odpowiedzi na pytania, które zostały mu przedstawione (zob. podobnie wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 19, 20).
- 23 W tych okolicznościach, i bez uszczerbku dla możliwości dokonania przez sąd odsyłający, w stosownym przypadku, weryfikacji założeń faktycznych zaskarżonego do niego aktu administracyjnego, nie sposób uznać, że pytanie prejudycjalne – dotyczące zasadniczo zgodności z prawem Unii uregulowania krajowego takiego jak wytyczne nr 1/14 – nie ma związku z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym lub że podnoszony w nim problem jest natury hipotetycznej.
- 24 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest więc dopuszczalny.

Co do istoty

- 25 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie przewiduje przyznania na podstawie prawa Unii pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który jest członkiem rodziny obywatela Unii posiadającego przynależność państwową tego państwa członkowskiego i który powraca do niego po pobycie – na podstawie prawa Unii i zgodnie z tym prawem – w innym państwie członkowskim, w sytuacji gdy wspomniany członek rodziny danego obywatela Unii nie wjechał na jego terytorium lub nie złożył wniosku o wydanie dokumentu pobytowego „w naturalnej konsekwencji” powrotu do tego państwa członkowskiego danego obywatela Unii.
- 26 W tej kwestii należy przypomnieć, że w sytuacji gdy przy okazji efektywnego pobytu obywatela Unii w państwie członkowskim innym niż to, którego obywatelstwo posiada, na podstawie art. 7 ust. 1 i 2 dyrektywy 2004/38 i w poszanowaniu określonych w nim warunków, zostało w tym państwie członkowskim zbudowane lub umocnione życie rodzinne, skuteczność (effet utile) praw, które dany obywatel Unii wywodzi z art. 21 ust. 1 TFUE, wymaga, by życie rodzinne, które ów obywatel prowadził w przyjmującym państwie członkowskim, mogło toczyć się dalej po jego powrocie do państwa członkowskiego jego przynależności państwowej dzięki przyznaniu pochodnego prawa pobytu zainteresowanemu członkowi rodziny będącemu obywatelem państwa trzeciego. W braku takiego pochodnego prawa pobytu zainteresowany obywatel Unii zostałby bowiem odwiedzony od opuszczenia państwa członkowskiego, którego przynależność państwową posiada, w celu skorzystania z przysługującego mu na podstawie art. 21 ust. 1 TFUE prawa pobytu w innym państwie członkowskim z tego względu, że nie miałby pewności, czy po powrocie do państwa członkowskiego swego pochodzenia mógłby dalej prowadzić wspólne życie z bliskimi członkami rodziny, zbudowane lub umocnione w przyjmującym państwie członkowskim (wyroki: z dnia 12 marca 2014 r., O. i B., C-456/12, EU:C:2014:135, pkt 54; a także z dnia 5 czerwca 2018 r., Coman i in., C-673/16, EU:C:2018:385, pkt 24).

- 27 Z orzecznictwa Trybunału wynika zresztą, że warunki przyznania na podstawie art. 21 ust. 1 TFUE, po powrocie obywatela Unii do państwa członkowskiego jego przynależności państwowej, pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny owego obywatela Unii, z którym ten ostatni przebywał, korzystając ze swojego statusu obywatela Unii, w przyjmującym państwie członkowskim, nie powinny być co do zasady bardziej rygorystyczne niż te przewidziane w dyrektywie 2004/38 dla przyznania takiego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego będącemu członkiem rodziny obywatela Unii, który skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, osiedlając się w państwie członkowskim innym niż państwo, którego obywatelstwo posiada. W istocie bowiem mimo że dyrektywa 2004/38 nie obejmuje swym zakresem tego rodzaju przypadku powrotu, musi być ona stosowana w drodze analogii w zakresie dotyczącym warunków pobytu obywatela Unii w państwie członkowskim innym niż państwo jego przynależności państwowej, ponieważ w obu tych przypadkach to właśnie obywatel Unii jest osobą odniesienia, której status umożliwia uzyskanie pochodnego prawa pobytu przez obywatela państwa trzeciego będącego członkiem rodziny owego obywatela Unii (wyrok z dnia z dnia 12 marca 2014 r., O. i B., C-456/12, EU:C:2014:135, pkt 50).
- 28 Należy przypomnieć, że pochodne prawo pobytu, przyznane na mocy art. 7 ust. 2 dyrektywy 2004/38 członkom rodziny obywatela Unii, który osiedlił się na terytorium państwa członkowskiego innego niż to, którego obywatelstwo posiada, nie jest uzależnione od spełnienia warunku, że wjadą oni na terytorium państwa członkowskiego w określonym terminie po wjeździe tego obywatela Unii.
- 29 Zgodnie bowiem z tym przepisem w sytuacji takiej pochodne prawo pobytu przysługuje członkom rodziny obywatela Unii nie tylko wtedy, gdy „towarzyszą” oni temu obywatelowi w państwie członkowskim innym niż to, którego obywatelstwo posiada, ale również wtedy, gdy „dołączają” oni do niego w tym państwie członkowskim.
- 30 Mimo to należy przypomnieć, że ewentualne prawo pobytu obywatela państwa trzeciego w państwie członkowskim Unii jest pochodną skorzystania ze swobody przemieszczania się przez obywatela Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 12 marca 2014 r., O. i B., C-456/12, EU:C:2014:135, pkt 36 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 31 Skoro przyznanie pochodnego prawa pobytu na podstawie art. 21 ust. 1 TFUE ma na celu umożliwienie kontynuowania, w państwie członkowskim, którego przynależność państwową posiada dany obywatel Unii, życia rodzinnego zbudowanego lub umocnionego w przyjmującym państwie członkowskim z członkiem rodziny będącym obywatelem państwa trzeciego, właściwe organy państwa członkowskiego, którego ten obywatel posiada przynależność państwową, mają prawo sprawdzenia – przed przyznaniem takiego prawa pobytu – czy takie wspólne życie rodzinne obywatela Unii i obywatela państwa trzeciego będącego członkiem jego rodziny nie zostało przerwane przed wjazdem obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, którego dany obywatel Unii posiada przynależność państwową.
- 32 Do celów takiej weryfikacji zainteresowane państwo członkowskie może wziąć pod uwagę – jako zwykłą wskazówkę – okoliczność, że obywatel państwa trzeciego będący członkiem rodziny jednego z jego własnych obywateli wjechał na jego terytorium po upływie znacznego okresu po powrocie obywatela Unii na to terytorium.
- 33 Nie można jednak wykluczyć, że życie rodzinne, zbudowane lub umocnione przez obywatela Unii i członka jego rodziny będącego obywatelem państwa trzeciego w trakcie ich pobytu, na podstawie prawa Unii i zgodnie z tym prawem, w przyjmującym państwie członkowskim, jest kontynuowane mimo powrotu tego obywatela do państwa członkowskiego jego przynależności państwowej, przy którym to powrocie nie towarzyszy mu zainteresowany członek rodziny, zmuszony, w szczególności z powodów związanych z sytuacją osobistą, zawodem lub edukacją, do opóźnienia przybycia do państwa pochodzenia danego obywatela Unii.

- 34 W związku z tym okoliczność, że wniosek o wydanie dokumentu pobytowego nie został złożony „w naturalnej konsekwencji” powrotu obywatela Unii, stanowi istotny element, który – choć sam w sobie nie ma decydującego charakteru – może w ramach całościowej oceny doprowadzić do uznania przez państwo pochodzenia obywatela Unii, że nie istnieje związek między tym wnioskiem a uprzednim skorzystaniem przez rzeczonego obywatela Unii ze swobody przemieszczania się, a tym samym do odmowy wydania takiego dokumentu pobytowego.
- 35 W świetle ogółu powyższych rozważań na przedłożone pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 21 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie przewiduje przyznania na podstawie prawa Unii pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który jest członkiem rodziny obywatela Unii posiadającego przynależność państwową tego państwa członkowskiego i który powraca do niego po pobycie – na podstawie prawa Unii i zgodnie z tym prawem – w innym państwie członkowskim, w sytuacji gdy wspomniany członek rodziny danego obywatela Unii nie wjechał na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia tego obywatela Unii lub nie złożył w tym państwie wniosku o wydanie dokumentu pobytowego „w naturalnej konsekwencji” powrotu danego obywatela Unii do tego państwa członkowskiego, pod warunkiem że uregulowanie to wymaga, w ramach całościowej oceny, uwzględnienia również innych istotnych elementów, w szczególności tych, które mogą wykazać, że mimo odstępu czasowego między powrotem do rzeczonego państwa obywatela Unii a wjazdem do tego samego państwa członkowskiego członka jego rodziny życie rodzinne zbudowane i umocnione w przyjmującym państwie członkowskim nie ustało, a zatem może uzasadniać przyznanie zainteresowanemu członkowi rodziny pochodnego prawa pobytu. Dokonanie stosownych ustaleń należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

- 36 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 21 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie przewiduje przyznania na podstawie prawa Unii pochodnego prawa pobytu obywatelowi państwa trzeciego, który jest członkiem rodziny obywatela Unii posiadającego przynależność państwową tego państwa członkowskiego i który powraca do niego po pobycie – na podstawie prawa Unii i zgodnie z tym prawem – w innym państwie członkowskim, w sytuacji gdy wspomniany członek rodziny danego obywatela Unii nie wjechał na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia tego obywatela Unii lub nie złożył w tym państwie wniosku o wydanie dokumentu pobytowego „w naturalnej konsekwencji” powrotu danego obywatela Unii do tego państwa członkowskiego, pod warunkiem że uregulowanie to wymaga, w ramach całościowej oceny, uwzględnienia również innych istotnych elementów, w szczególności tych, które mogą wykazać, że mimo odstępu czasowego między powrotem do rzeczonego państwa obywatela Unii a wjazdem do tego samego państwa członkowskiego członka jego rodziny życie rodzinne zbudowane i umocnione w przyjmującym państwie członkowskim nie ustało, a zatem może uzasadniać przyznanie zainteresowanemu członkowi rodziny pochodnego prawa pobytu. Dokonanie stosownych ustaleń należy do sądu odsyłającego.

Podpisy